

כתוב, (קהלת ז) טוב לפני האלהים
 ימלט ממנה. מה זה טוב? זה
 משה, שכתוב (שמות ב) כי טוב
 הוא. ומשום שהיה טוב, עלה
 לדרך אחרת עליונה. ועל זה
 כתוב (שם א) כי המקום אשר אתה
 עומד עליו אדמת קדש הוא.
 עומד עליו דוקא. מה הטעם?
 משום כי טוב הוא, וטוב הוא
 זכר.

ואם תאמר שהרי אמר רבי
 יהודה, הרי דוד שכתוב בו טוב,
 כמו שנאמר (שמואל א טו) וטוב
 ראי, למה לא היה יותר? אמר
 לו, כתוב וטוב ראי. טוב ראי זה
 שהוא מראה להסתכל, כף היה
 דוד. טוב ראי - היה טוב שהוא
 מראה. ובמשה כתוב טוב הוא,
 ממש וכאן טוב ראי, ועם כל זה
 בשניהם היה אחוז, שהרי זה
 בזה אחוז. ומשה, אחר שהיה
 טוב, עלה להיות גוף איש. (דברים
 א) איש האלהים. (במדבר יב)
 והאיש משה ענו מאד.

אמר רבי יהודה, בכל מעשיו
 צריך האדם לשים פגודו את
 הקדוש-ברוך-הוא, והרי בארנו
 את הדבר. רבי יהודה לטעמו.
 שאמר רבי יהודה, מי שהולך
 בדרך יכון לשלשה דברים,
 ועליון מכלם זו התפלה. ואף על
 גב שתפלה יותר עליונה מהכל,
 שני דברים או שלשה שעוסקים
 בדברי תורה, שהרי לא יפחדו,
 כי השכינה (ולמעלה מהם תפלה, ועליונה
 מכלם, דברים בדברי תורה. שהרי השכינה)
 משתתפת עמם.

(כמו זה ש) רבי אלעזר ורבי חייא
 היו הולכים בדרך. אמר רבי
 אלעזר, כתוב (בראשית א) ויעש ה'
 אלהים לאדם ולאשתו כתנות
 עור. וכי עד עכשו מפשטים היו
 מאותו העור? כן. אלא כלי
 לבושי כבוד היו. אמר לו רבי

על דא כתיב, טוב לפני האלהים ימלט
 ממנה. מאי טוב. דא משה. דכתיב, (שמות ב) כי
 טוב הוא. ובגין דהוה טב, סליק לדרגא
 אחרא עלאה. ועל דא כתיב, (שמות א) כי המקום
 אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, עומד
 עליו דייקא. מאי טעמא. בגין כי טוב הוא,
 וטוב הוא דכורא.

ואי תימא, דהא אמר רבי יהודה, הא דוד
 דכתיב ביה טוב, כמה דאת אמר (שמואל א טו)
 וטוב ראי, אמאי לא הוה יתיר. אמר ליה
 וטוב ראי כתיב. טוב ראי, דא דאיהו חיזו
 לאסתפלא, הכי הוה דוד. טוב ראי, הוה טוב
 דאיהו חיזו. ובמשה כתיב טוב הוא ממש,
 והכא טוב ראי. ועם כל דא, בתרווייהו הוה
 אחיד, דהא דא בדא אחיד. ומשה לבתר
 דהוה טב, סליק למיהוי גופא איש. (דברים כ"א)
 איש האלהים, (במדבר יב) והאיש משה ענו מאד.
 אמר רבי יהודה, בכל עובדוי, בעי בר נש
 לשואה לקבליה לקודשא בריך הוא,
 והא אוקימנא מלה. רבי יהודה לטעמיה,
 דאמר רבי יהודה, האי מאן דאזיל בארשא,
 יכוין לתלת מלין, ועילא מנהון צלותא, ואף
 על גב דצלותא יתיר עלאה מפלא, תרי חברי
 או תלתא דלעאן במלי דאורייתא. דהא לא
 מסתפי, בגין דשכינתא (ס"א ועילא מנהון צלותא, ועלאה
 מכלהו, חבריא במלי דאורייתא. דהא שכינתא)
 אשתתפא בהדייהו.

(כי הא ד) רבי אלעזר ורבי חייא הוו אזלי
 בארשא, אמר רבי אלעזר (ס"א חייא) כתיב,
 (בראשית א) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו
 כתנות עור. וכי עד השתא פשיטי הוו מההוא
 עור. אין. אלא מאני לבושי יקר הוו. אמר
 ליה רבי חייא, אי הכי לא אתחזון להו אפילו

כְּתָנוֹת עוֹר. וְכִי תִימָא דְעַד לָא חָאבוּ אֶלְבִישׁוּ
 לְהוּ, לָא. אֶלָּא לְבַתֵּר דְּחָבוּ כְּתִיב, וַיַּעַשׂ יְיָ
 אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבְּשֵׁם
 וְגו'.

אָמַר לֵיהּ, הָכִי הוּא וְדָאִי, בְּקַדְמִיתָא הוּוּ
 כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, וּמִתְפָּשְׁטִין מִן גְּוּוֹנֵי
 דְלַתְתָּא, וְהוּוּ נְהוּרָא דְלַעֲיָלָא אֶסְחַר עַלְיֵיהּ.
 וּלְבַתֵּר דְּחָבוּ, אֶהְדֵּר לִוְן בְּגוּוֹנֵי דְהָאִי עַלְמָא,
 וְאֶעְפֵּר מִנְיֵיהּ גְּוּוֹנֵי דְלַעֲיָלָא. מַה כְּתִיב. וַיַּעַשׂ
 יְיָ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר
 וַיִּלְבְּשֵׁם מְגוּוֹנָא דְהָאִי עַלְמָא. כְּתִיב (שְׁמוֹת כט)
 וְאֵת אֶהְרֹן וְאֵת בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתֶּם כְּתָנוֹת,
 הֵתֶם כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. הֵכָא כְּגוּוֹנָא דְלַתְתָּא.
 הֵתֶם כְּתָנוֹת שֵׁשׁ, הֵכָא כְּתָנוֹת עוֹר. וְאַף עַל
 גַּב דְּאִיהוּ הָכִי, שְׁפִירָא דְאֵינּוֹן לְבוּשֵׁין סְלִיק
 עַל פְּלָא.

וְתַפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג) (בְּמִיפְסָא) (בְּעוֹפְשָׂא)
 דְהָאִי עַלְמָא, מַה דְלָא הָוָה קוּדָם,
 דְהוּוּ מִשְׁגַּחֲחִין וּפְקַחֲחִין לַעֲיָלָא. לְזַמְנָא דְאִתִּי
 כְּתִיב, (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ
 וְגו'. זְמִין קִדְשָׁא בְרִין הוּא לְאַפְקָחָא עֵינִין
 דְלָא חִפְמִין, וּלְאַסְתַּפְּלָא (דף רס"ב ע"א) בְּחַכְמָתָא
 עַלְאָה, וּלְאַתְדַּבְּקָא בְּמָאִי דְלָא אֶתְדַּבְּקוּ בְּהָאִי
 עַלְמָא, בְּגִין דִּינִדְעוֹן לְמֵאֲרִיהוּן. זַפְאִין אֵינּוֹן
 צְדִיקָא, דִּיזְכּוֹן לְהֵיא חַכְמָתָא, דְלָאו
 חַכְמָתָא כְּהֵיא חַכְמָתָא, וְלָאו יָדִיעָה כְּהֵיא
 יָדִיעָה, וְלָאו דְבִקוּתָא כְּהֵיא דְבִקוּתָא.

עַד דְהוּוּ אֶזְלִי, חֲזוּ אֵינּוֹן לְסֻטִים אֶזְלִי
 בְּתַרְיֵיהּ, לְאַקְפָּחָא לִוְן. אֶסְתַּפְּל בְּהוּ רַבִּי
 אֶלְעָזָר, אֶתוּ תְרִין חִיוֹן בְּרָא וְקִטְלִי לִוְן. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרִין רַחֲמָנָא דְשִׁזְבֹּן, קָרָא
 עַלְיֵיהּ, (משלי ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ וְאִם
 הִרְחַמְן שֶׁהֲצִילֵנוּ. קָרָא עֲלֵיהֶם, (משלי ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ

חִיָּא, אִם כֶּף לֹא רָאוּי לְהֶם אֶפְלוּ
 כְּתָנוֹת עוֹר. וְאִם תֹּאמַר שְׁעַד
 שְׁלֹא חֲטָאוּ הִלְבִּישׁוּ אוֹתָם - לֹא.
 אֶלָּא אַחַר שְׁחֲטָאוּ כְּתוּב (בראשית
 א) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם
 וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבְּשֵׁם וְגו'.
 אָמַר לוּ, כֶּף זֶה בּוֹדָאִי. בְּהִתְחַלָּה
 הָיוּ כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, וּמִפְשָׁטִים
 מִהֶגְנוֹנִים שְׁלֹמְטָה, וְהָיָה הָאֹר
 הָעֲלִיּוֹן סוֹכֵב עֲלֵיהֶם. אַחַר
 שְׁחֲטָאוּ הַחַזִּירִים בְּצוּרוֹת הָעוֹלָם
 הַזֶּה, וְהָעֵבִיר מֵהֶם הַצּוּרוֹת
 שְׁלֹמְעֵלָה. מַה כְּתוּב? וַיַּעַשׂ ה'
 אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת
 עוֹר וַיִּלְבְּשֵׁם, מִצּוּרֵת הָעוֹלָם
 הַזֶּה. כְּתוּב (שְׁמוֹת כט) [וְאֵת אֶהְרֹן] וְאֵת
 בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתֶּם כְּתָנוֹת.
 שֵׁם כְּגוֹן עַלְיּוֹן, כָּאֵן כְּגוֹן
 תַּחְתּוֹן. שֵׁם כְּתָנוֹת שֵׁשׁ, כָּאֵן
 כְּתָנוֹת עוֹר. וְאַף עַל גַּב שְׁכַף
 הוּא, הִיפִי שֶׁל אוֹתָם לְבוּשִׁים
 עָלָה עַל הַכֹּל.

וְתַפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית א).
 (בְּצוּרֵת) (בְּדוּפּוּס) הָעוֹלָם הַזֶּה, מַה
 שְׁלֹא הָיָה קִדְשׁ שֶׁהָיוּ מִשְׁגִּיחִים
 וּפּוֹקֵחִים לְמַעְלָה, לְעֵתִיד לְבֹא
 כְּתוּב (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים
 בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ וְגו'. עֵתִיד
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפַקֵּחַ עֵינַיִם
 שֶׁל אַנְשִׁים לֹא חַכְמִים,
 וְלַהֲסַתֵּפֵל בְּחַכְמָה עַלְיּוֹנָה
 וְלַהֲדַבֵּק בְּמָה שְׁלֹא נִדְבְּקוּ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּדִי שִׁדְעוּ אֵת
 רַבּוֹנָם. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שִׁזְכּוּ
 לְאוֹתָהּ חַכְמָה, שְׁאִין חַכְמָה
 כְּאוֹתָהּ חַכְמָה, וְלֹא יָדִיעָה
 כְּאוֹתָהּ יָדִיעָה, וְלֹא דְבִקוּת
 כְּאוֹתָהּ דְבִקוּת.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים רָאוּ אוֹתָם
 לִיסֻטִים הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם לְקַפֵּחַ
 אוֹתָם. הִסְתַּפְּל בְּהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר.
 כְּאוּ שְׁתֵּי חִיּוֹת שָׂדֵה וְהָרְגוּ
 אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ
 וְאִם תְּרוּץ לֹא תִפְשַׁל, וְכְתוּב (תהלים